

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ управління Державної
служби якості освіти

у Дніпропетровській області

04.09.2023 № 62-ОД

ПРОГРАМА

моніторингу рівня сформованості інформаційно-цифрової
компетентності учителя
у закладі загальної середньої освіти

I. Загальні положення

Інформаційно-цифрові технології викликають закономірні зміни в житті людства і стосуються усіх сфер діяльності, зокрема й освітньої, яка водночас стає основою й передумовою розвитку суспільства. Саме тому важливим завданням освіти у ХХІ столітті є формування нових професійних компетентностей педагогів, пов'язаних зі стрімким розвитком цифрового суспільства. У зв'язку з цим до переліку професійно значущих якостей педагога додалася ще одна важлива складова – «Інформаційно-цифрова компетентність».

Інформаційно-цифрова компетентність є однією з ключових компетентностей нової української школи, та передбачає здатність осіб орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства. Інформаційно-цифрова компетентність заслуговує на особливу увагу тому, що саме вона дає можливість особистості бути сучасною, активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати найновітніші досягнення техніки в своїй професійній діяльності.

Цифрові компетентності – це базова річ, без якої неможливо уявити ефективну роботу сучасного вчителя. В умовах періодичних локдаунів і карантинів, воєнного стану саме цифрові технології дають змогу не зупиняти навчання, а безпечно продовжувати його в дистанційному або змішаному форматі. Тому сьогодні цифрова грамотність для вчителя стає пріоритетом, є однією із найважливіших характеристик. Учитель повинен володіти певним рівнем інформаційної та цифрової компетентності, щоб ефективно використовувати цифрові технології у своєму навчанні та орієнтуватися в цифровому ландшафті освіти, що постійно розвивається. Це включає в себе здатність використовувати інструменти освітніх технологій, такі як онлайн-ресурси, онлайн платформа, інтерактивні дошки та системи управління навчанням, а також здатність ефективно інтегрувати цифрові технології у методи навчання та плани уроків.

Сучасному педагогу для успішної професійної діяльності необхідно опанувати новітні цифрові технології.

Поняття інформаційно-цифрової компетентності включає в себе інформаційну й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, вміння працювати з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеки, а також розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо). Сукупність даних знань, вмінь та навичок відкриває перед педагогом такі можливості як здатність здійснювати веб-дизайн, розробляти презентації, використовувати графічні програми, доступність користування відомостями он-лайнних бібліотек, веб браузерів, програми Word тощо.

Цифрова компетентність педагога означає його здатність ефективно використовувати технології та цифрові компетентності на навчальних заняттях для покращення практики викладання та підтримки навчання учнів. Це включає знання та навички в таких сферах, як створення цифрового контенту, використання такої речі як онлайн платформа, спілкування та співпраця, створення контенту, цифрова безпека та етичне використання технологій. Цифрово-компетентний вчитель також повинен мати можливість інтегрувати технології у свою навчальну програму та мати можливість оцінити їхню ефективність у сприянні навчанню учнів.

За результатами вивчення питання щодо організації дистанційного навчання управлінням Державної служби якості освіти у Дніпропетровській області було з'ясовано, що не зважаючи на те, що батьками і здобувачами освіти зазначено використання учителями різних форм, методів та джерел при поясненні нового та домашнього матеріалу, подання навчального матеріалу на достатньому рівні, батьки виявляли незадоволення організацією онлайн навчання, а педагоги вказували на низький власний рівень сформованості інформаційної компетенції. Виявлені проблеми зумовили пошук рішень та формулювання відповідних рекомендацій щодо їх розв'язання.

Мета моніторингу

Виявити та відстежити рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності вчителів, визначити чинники, що впливають на рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності та сприяють посиленню мотивації педагогів до підвищення її рівня.

Завдання моніторингу

- виявити тенденції щодо рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності вчителів;
- визначити чинники, які впливають на рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників;
- вивчити само- та взаємооцінку рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності вчителів;
- з'ясувати рівень мотивації педагогів для удосконалення інформаційно-цифрової компетентності;

- розробити рекомендації за результатами моніторингового дослідження.

Об'єкти моніторингу:

- стратегії та політики внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладів щодо розвитку інформаційно-цифрової компетентності вчителів;
- здійснення освітньої та управлінської діяльності (матеріально-технічні, кадрові, навчально- методичні);
- результати навчання та розвитку цифрової грамотності здобувачів освіти, формування їх інформаційно-цифрової компетентності.

II. Суб'єкти моніторингового дослідження

1. Суб'єктом, що проводить моніторинг, є управління Державної служби якості освіти у Дніпропетровській області.

2. Учасники дослідження:

- учні базової та старшої школи (хлопці, дівчата, у тому числі з ООП);
- учителі початкової, базової та профільної школи (усіх освітніх галузей);
- батьки учнів початкової, базової та профільної школи;
- керівники закладів освіти.

III. Індикатори:

1. Тенденції щодо рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності вчителів:

- відображення у стратегії та політиках закладів підвищення рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності вчителя як умови для безперервного професійного зростання педагогічних працівників;
- розгляд питання інформаційно-цифрової компетентності вчителя на засіданнях професійних спільнот, педагогічних радах;
- проведення у закладі освіти заходів, спрямованих на підвищення рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності педагогів.

2. Чинники, які впливають на рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників:

- застосування навичок ІКТ при вирішенні побутових питань;
- пріоритетні засоби комунікації;
- цифрові технології для взаємодії з учнями;
- проведення навчальних занять онлайн із використанням аудіо та відео ресурсів;
- використання електронних підручників, додаткових ресурсів (навчальні відео, презентації).

3. Рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності вчителів:

- самооцінка рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності;
- взаємооцінка рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності.

4. Рівень мотивації педагогів для удосконалення інформаційно-цифрової компетентності:

- потреба у підвищенні рівня інформаційно-цифрової компетентності;
- потреба у додаткових заняттях/курсах підвищенні рівня інформаційно-цифрової компетентності:
- обізнаність про діючі курси/освітні платформи з підвищенні рівня інформаційно-цифрової компетентності.

IV. Вид моніторингу

Зовнішній, регіональний.

V. Методи, принципи та параметри моніторингу

Методи проведення моніторингу:

- 1) анкетування учнів, батьків учнів (початкова школа/базова і старша), вчителів (початкова школа/базова і старша), керівників закладів освіти.

Принципи проведення моніторингу:

- 2) науковість і методична обґрунтованість;
- 3) об'єктивність;
- 4) відповідність меті (валідність);
- 5) системність;
- 6) сприйняття громадськістю;
- 7) відкритість деперсоніфікованих результатів, а також інформації про показники на регіональному рівні;
- 8) закритість інформації про персональні результати учнів, а також про показники на локальному (щодо класів, закладів освіти, міст, районів) рівні;
- 9) інформативність результатів для різних категорій споживачів.

У рамках цього моніторингу рівень сформованості інформаційно - цифрової компетентності учителя визначається за такими параметрами: набуття цифрової компетентності, зумовленої підходами, що окреслені у вітчизняних та міжнародних рамкових документах для формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів ЗЗСО, відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392, а також обумовлює здатність учителів забезпечувати освітній процес з урахуванням їх інформаційно-цифрової компетентності відповідно до професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.12.2020 р. № 2736-20.

VI. Цикли моніторингу та основні етапи проведення

1. Моніторинг проводиться періодично за такими циклами:
 - I цикл – 2023/2024 н. р.;
 - II цикл – 2024/2025 н.р.;
 - III цикл -2025/2026 н. р.
2. Основні етапи проведення моніторингу:

Моніторинг передбачає такі етапи:

 - 1) Констатувальний етап 2022/2023 н. р.;
 - 2) Визначення мети та завдань моніторингу;
 - 3) Розроблення інструментарію моніторингу;
 - 4) Формування вибірки дослідження;
 - 5) Проведення онлайн опитування;
 - 6) Аналіз та узагальнення результатів дослідження;
 - 7) Підготовка і оприлюднення звітів за результатами моніторингу;
 - 8) Оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VII. Інструменти, які будуть застосовані під час моніторингу

1. Для анкетування учасників моніторингу використовуються чотири типи анкет:
 - 1) анкета для учителів;
 - 2) анкета для батьків;
 - 3) анкета для керівника закладу освіти;
 - 4) анкета для учнів.
2. Інформація, зібрана у процесі дослідження, може бути використана із дослідницькою метою. Неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

VIII. Проведення анкетування учасників моніторингу

- Анкетування учасників моніторингу проводиться:
- 1) відповідно до норм і вимог Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.01 2020 р. № 54, нормативно-правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;
 - 2) у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу;
 - 3) у закладах загальної середньої освіти, які визначені відповідно до вибірки дослідження.

IX. Визначення результатів моніторингу

1. Обробка та узагальнення результатів моніторингу здійснюється на основі даних статистично-математичної обробки результатів анкетування.
2. Інформування про результати моніторингу здійснюється шляхом оприлюднення інформаційно-аналітичних звітів на офіційному сайті Державної служби якості освіти України.

**Графік проведення моніторингу в 2022/2023 н. р. (констатувальний етап)
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення опитування	УДСЯО	24.02.2023
2.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження констатувального етапу моніторингу		01.03.2023
3.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами констатувального етапу моніторингу		09.03.2023

**Графік проведення моніторингу у 2023/2024 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення опитування	УДСЯО	30.04.2024
2.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження першого циклу моніторингу		30.05.2024
3.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами першого циклу моніторингу		30.06.2024

**Графік проведення моніторингу в 2024/2025 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення опитування	УДСЯО	30.04.2025
2.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження другого циклу моніторингу		30.05.2025
3.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами другого циклу моніторингу		30.06.2025

**Графік проведення моніторингу в 2025/2026 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення опитування	УДСЯО	30.04.2026
2.	Аналіз та узагальнення результатів		30.05.2026

	дослідження третього циклу моніторингу		
3.	Оприлюднення звіту та рекомендацій за результатами третього циклу моніторингу		30.06.2026
4.	Оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу		30.07.2026
5.	Оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингового дослідження		30.08.2026

Начальник управління
Державної служби якості освіти
у Дніпропетровській області

Наталія КИРИЧЕНКО